

Certifikace začíná akreditací

V souvislosti se zaváděním certifikačních procesů bylo nutné v roce 1993 zřídit Český institut pro akreditaci (ČIA). Rozsah jeho činnosti se za 13 let fungování výrazně nezměnil. Změny se týkaly především právní formy – z orgánu státní správy se nejdříve stal příspěvkovou organizací a od roku 1998 je obecně prospěšnou společností.

V současné době je ČIA oprávněn poskytovat akreditační činnost v následujících oblastech akreditace:

- zkušebních laboratoří,
- zdravotnických laboratoří,
- kalibračních laboratoří,
- certifikačních orgánů provádějících certifikaci výrobků, systémů jakosti, EMS a pracovníků,
- inspekčních orgánů,
- environmentálních ověřovatelů (program EMAS),
- organizátorů programů zkoušení způsobilosti.

ČIA splnil všechny požadavky stanovené EA, IAF i ILAC pro akreditační orgány a prokázal před skupinou auditorů EA svou způsobilost k vykonávání činnosti akreditačního orgánu.

MEZINÁRODNĚ AKCEPTOVATELNÉ

Akreditace nabízená ČIA musí zabezpečovat mezinárodně uznávaný a akceptovaný proces posouzení a následného dohledu nad subjekty, které mají zájem o prohlášení třetí nezávislé strany o splnění kritérií všech norem využívaných k akreditaci, tzn. prokázání nezávislosti, zavedeného, dokumentovaného a rozvíjejícího se systému jakosti a odborné způsobilosti k vykonávaným činnostem.

Pro zajištění správné funkce, využívání a uznávání jednotného akreditačního systému České republiky uzavírá ČIA dohody o spolupráci, a to jak s orgány státní správy (včetně ministerstev), tak i s nestátními institucemi a odbornými sdruženími. Počet takovýchto dohod o spolupráci při rozvíjení akreditačního systému neustále narůstá.

PRINCIP ZPĚTNÉ VAZBY

Hlavním cílem ČIA je poskytovat v nejvyšší kvalitě služby, plně uznávané v České republice i v zahraničí. Proto je trvale rozvíjen systém zpětných vazeb z procesu akreditace a zjištěné informace jsou systematicky vyhodnocovány a využívány, a to

jak při zlepšování poskytovaných služeb, tak při rozvíjení nových oblastí akreditace.

Mimo systém akreditace spravovaný ČIA existuje v ČR rovněž několik dalších systémů spravovaných orgány státní správy nebo profesními sdruženími, která pro svou posuzovací činnost využívají obdobné normy jako ČIA nebo podobné systémy zakládají. Vzhledem k tomu, že ČIA je schopen takové služby rovněž poskytovat, a to při jejich mezinárodním uznávání, ČIA systematicky monitoruje využívání takových systémů posouzení existujících v České republice s cílem jejich zapojení do jednotného Akreditačního systému České republiky. ■

Význam akreditace při prokazování shody v rámci EU

Úloha akreditace jako postupu pro prokazování důvěryhodnosti výsledků zkoušení a certifikační nebo inspekční činnosti prováděné v procesu prokazování shody byla stanovena v zemích Evropských společenství (ES) již v červenci 1989 dokumentem „Globální přístup k certifikaci a zkoušení“ (Komise ES COM 89/209). Cílem tohoto dokumentu bylo především přispět k odstranění technických překážek obchodu, tj. překážek daných rozdílností národních předpisů a norem v jednotlivých státech i rozdílným přístupem k prokazování shody.

Jeho základním principem bylo vytvoření mezinárodně uznávaného systému posuzování odborné způsobilosti všech subjektů podílejících se na prokazování shody (tj. zkušebních a kalibračních laboratoří, certifikačních a inspekčních orgánů) nestrannou a nezávislou organizací, tzv. akreditačním orgánem. Zásadní význam mělo vybudování infrastruktury národních akreditačních orgánů, které – na základě provedeného posouzení dosvědčují vydáním osvědčení o akreditaci příslušnému subjektu, že je – v rozsahu uvedeném v osvědčení – způsobilý poskytovat příslušné služby.

Podle uvedeného dokumentu má být akreditace prováděna národními akreditačními orgány na základě mezinárodně uznávaných kritérií a pravidel (ISO EN třídy 17 000, EN třídy 45000 týkající se akreditace...) a navazujících výkladových dokumentů vydávaných většinou následujícími mezinárodními organizacemi zabývajícími se akreditací:

- EA European Cooperation for Accreditation (působí jen v evropském regionu)
- ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation)
- IAF (International Accreditation Forum).

Členy těchto organizací jsou (kromě dalších zainteresovaných stran) zástupci akreditačních orgánů jednotlivých zemí, které – po prověření své odborné způsobilosti mezinárodním auditem – se mohou stát signatáři dohod o vzájemném uznávání výsledků akreditace:

- MLA (Multilateral Agreement), EA – pro zkušební a kalibrační laboratoře, certifikační orgány certifikující systémy jakosti, EMS, výrobky a pracovníky, inspekční orgány,
- MRA (Mutual Recognition Arrangement), ILAC – pro zkušební a kalibrační laboratoře
- MLA (Mutual Recognition Agreement), IAF – pro certifikační orgány certifikující systémy jakosti, EMS a výrobky.

Výsledky národního akreditačního orgánu, který se stal signatářem takové dohody a výsledky činností jím akreditovaných subjektů, by měly být mezinárodně uznávány a využívány jak orgány státní správy, autorizačními orgány (notifikujícími místy), profesními sdruženími, tak i zákazníky.

Existence a akceptování takových dohod plně odpovídá představě WTO (World Trade Organization – Světová obchodní organizace) o akreditaci jako významném nástroji k odstraňování technických překážek obchodu.

V EU je systém akreditace národními akreditačními orgány již dlouhodobě podporován a jeho význam stále roste. Současně je Evropskou komisí doporučováno, aby notifikující orgány využívaly pro notifikaci výsledků akreditace od národních akreditačních orgánů; Evropská komise proto požaduje v každé členské zemi existenci nezávislého, nestranného, neziskového a odborně způsobilého akreditačního orgánu.